

„EMELJÜK A SZINTET”

1. Képzési Nap

Tehetséggondozás a labdarúgásban

Csáki István

Tartalom

- Tehetségmodellek
- Labdarúgó tehetségmodell
- Hazai és nemzetközi tudományos kutatási eredmények
- Saját kutatási eredmények

TEHETSÉGMODELLEK

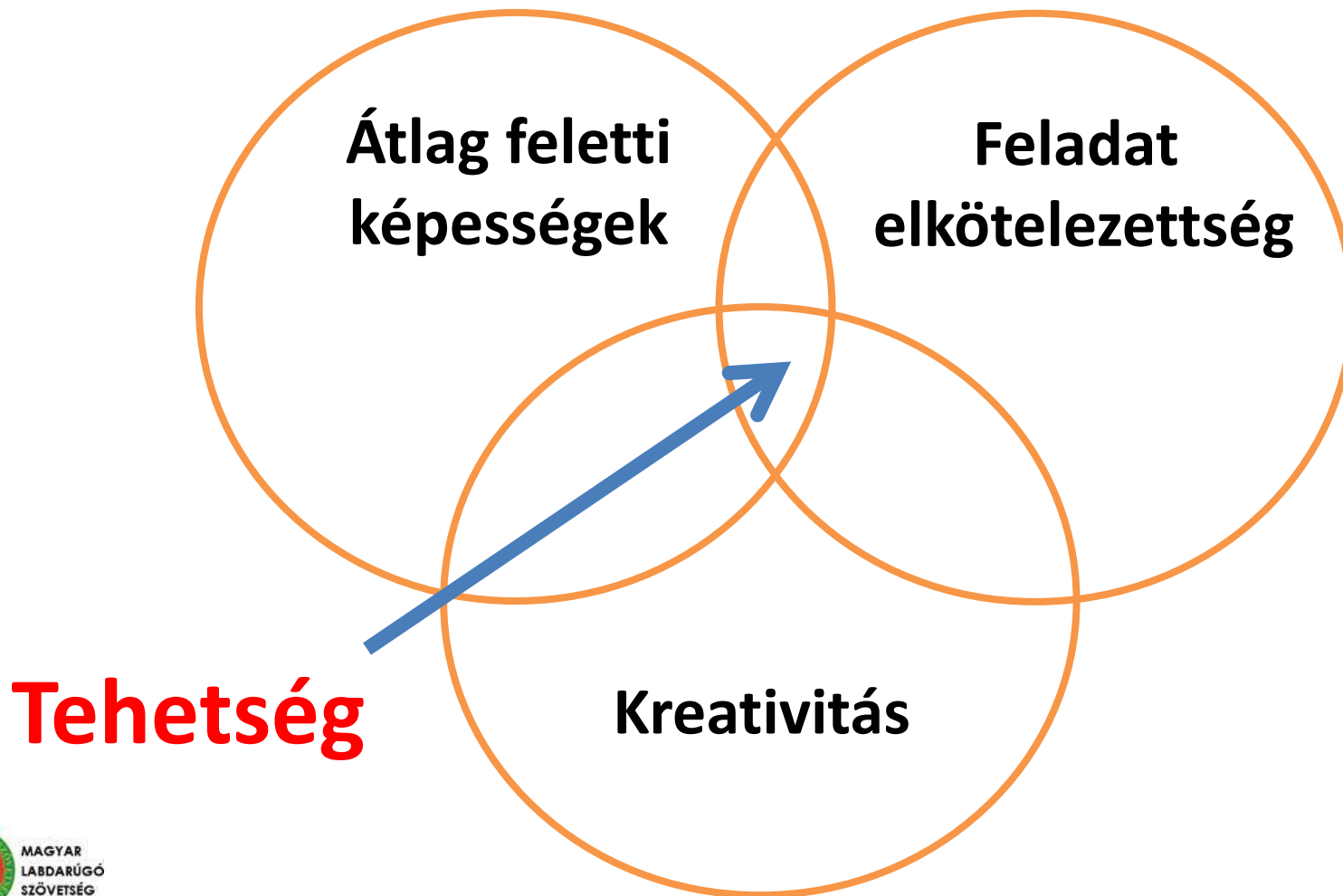

Tehetségmodellek – Renzulli 3 tényezős tehetségmodellje

- A pszichológiai alapokon nyugvó tehetségkutatások után különböző tehetségmodellek kidolgozása következett.
- Ennek egy fontos lépéseként Renzulli (1978) egy olyan tehetségmodellt hozott létre, melyben a tehetséget egy háromtényezős ábra metszéspontján helyezte el:
 - feladat iránti elkötelezettséget,
 - kreativitást, és
 - átlagon felüli képességeket emelte ki.
- A tehetséges sportoló ezen összetevők olyan interakciójára képesek, hogy tehetségüket bármilyen potenciális területen képesek kinyilvánítani.

Renzulli 3 tényezős tehetségmodellje

Tehetségmodellek – Mönks és Knoers (1997)

Renzulli tehetségmodelljét fejlesztette tovább és terjesztette ki.

Szerinte is három fontos tényezője van a tehetségnek

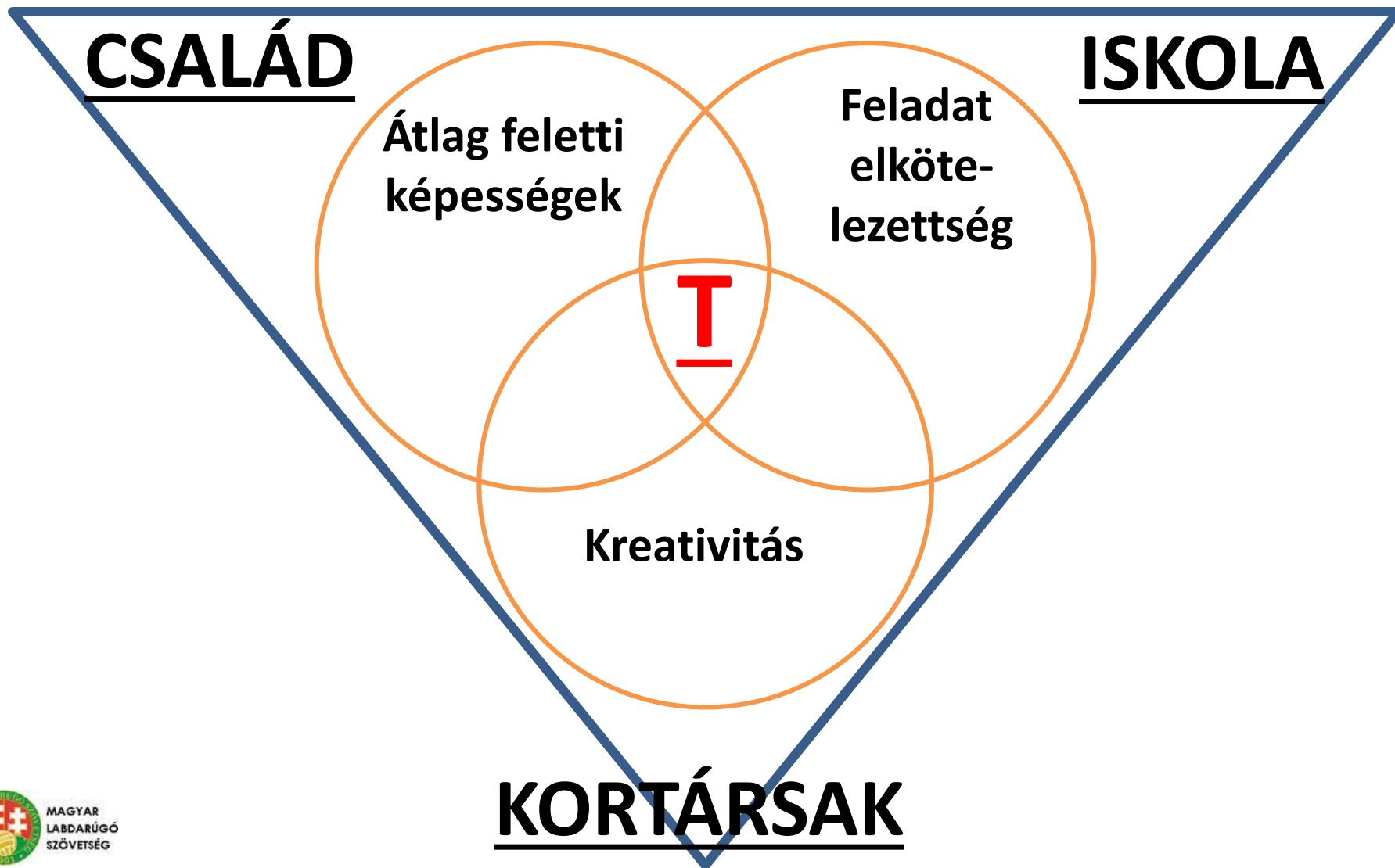
- Átlagon felüli képességek
- Feladat iránti elkötelezettség
- Kreativitás

Mönks szerint **három fontos társadalmi pillér** (támasz) szükséges még ahhoz, hogy a tehetség a mindennapi életben is realizálódjon.

- Család
- Iskola
- Társak

Mönks és Knoers tehetségmodellje (1997)

Tehetségmodellek – Czeizel (2004)

- Elsősorban a család felelős a gyermek sportolásának első lépéseinek megtételéért, így szerepe kimagasló a sportsikerek elérésében.
- Gyakran a család nem ismeri fel a gyermek képességeit vagy nincs lehetősége a fejlesztésre, így a kiemelkedő adottság elvész.
- A korábbi modellek erősségeit és hiányosságait alapul véve Czeizel (2004) megalkotta a $2 \times 4 + 1$ „sors” faktoros talentummodellt: A sors lehetővé teszi vagy meggátolja, hogy a potenciális adottságokból realizált tehetség váljon.

Típusai:

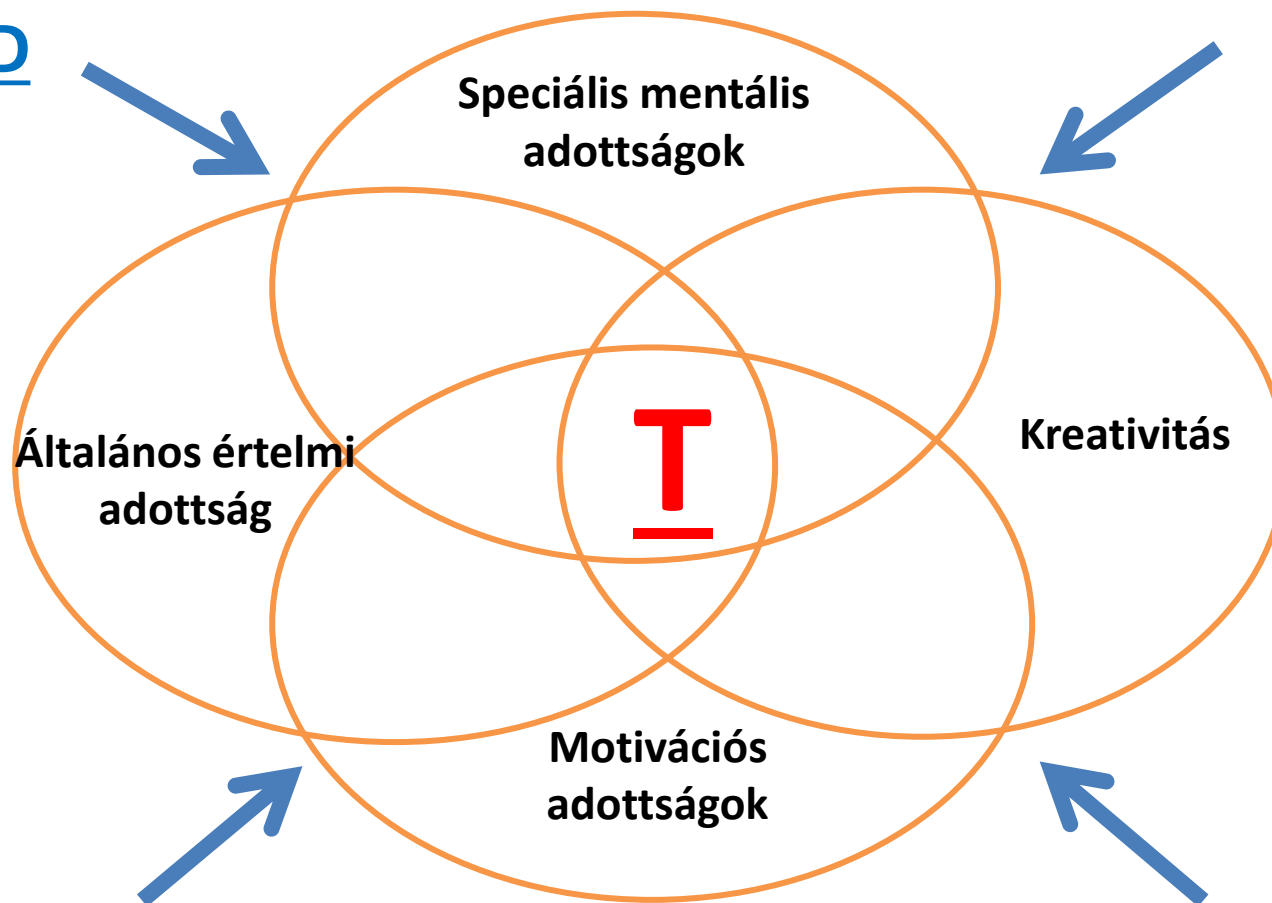
- Korai halál (biológiai sors)
- Betegségek (önsors rontás)
- Tehetségvesztés, talentumromlás (társadalmi sors)

Czeizel tehetségmodellje (2004)

CSALÁD

ISKOLA

KORTÁRSAK

TÁRSADALOM

LABDARÚGÓ TEHETSÉGMODEL Williams & Franks (1998)

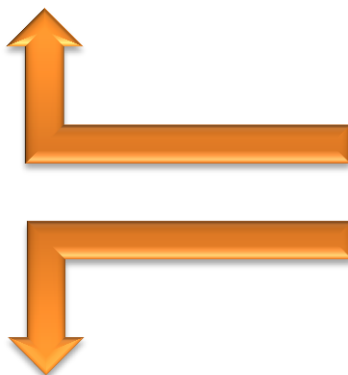

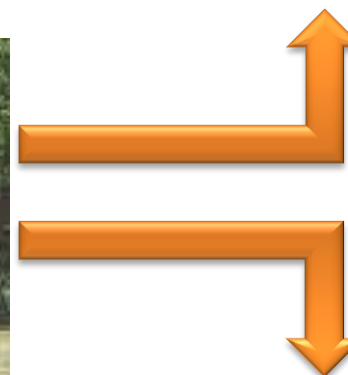
FIZIKAI TÉNYEZŐK

**TEHETSÉGES
LABDARÚGÓ**

**FIZIOLÓGIAI
TÉNYEZŐK**

**SZOCIOLÓGIAI
TÉNYEZŐK**

**KOGNITÍV
TÉNYEZŐK**

SZEMÉLYISÉG

FIZIKAI TÉNYEZŐK

- **MAGASSÁG**
- **TESTSÚLY**
- **TESTMÉRET**
- **CSONT ÁTMÉRŐJE**
- **IZOMTÖMEG**
- **SOMATOTIPUS**
- **NÖVEKEDÉS**
- **TESTZSÍR**

FIZIOLÓGIAI TÉNYEZŐK

- **AEROB KAPACITÁS**
- **ANAEROB KAPACITÁS (KITARTÁS)**
- **ANAEROB KAPACITÁS (ERŐ)**

SZOCIOLÓGIAI TÉNYEZŐK

- SZÜLŐI HATÁS
- SZOCIOÖKONÓMIAI STÁTUSZ
- OKTATÁS
- EDZŐ-SPORTOLÓ INTERAKCIÓ
- EDZÉS MENNYISÉGE (ÓRÁK)
- KULTURÁLIS TÉNYEZŐK

KOGNITÍV TÉNYEZŐK

- FIGYELEM
- JÁTÉKINTELLIGENCIA
- ANTICIPÁCIÓ
- KREATÍV GONDOLKODÁS
- DÖNTÉSHOZATAL
- MOTOROS KÉSZSÉGEK (TECHNIKAI)

SZEMÉLYISÉG

- **ÖNBIZALOM**
- **SZORONGÁS**
- **MOTIVÁCIÓ**
- **KONCENTRÁCIÓ**

A tehetséggondozás kérdéskörei a hazai labdarúgó akadémiákon

Kiválasztás és tehetséggondozás

A tehetségazonosítás

- komplex folyamat (Morris T., 2000; Lawrence, 2008; Géczi, 2009; Maylan et. al, 2010, Csáki et. al, 2013).
- ne a fizikai megjelenés, hanem képességek és készségek alapján (Panfil et.al, 1997; Orosz, 2009; Meylan et.al, 2010).
- az adott sportra kifejlesztett pszichológiai eljárások eredményesek más motoros és pedagógiai mérésekkel kombinálva (Reilly, 2003).
- Család kiemelt szerepet játszik a tehetséggondozás folyamatában (Orosz, 2008).

Kiválasztás, tehetséggondozás

A labdarúgó tehetség

- Objektív mérésekkel előre jelezhető (Thomas & Thomas, 1999),
- ezek a mérések önmagukban nem elegendők (Maylan et.al, 2010),
- a folyamatban meghatározó az edzők tapasztalata és szubjektív véleménye (Reilly et.al, 2003).
- Multidiszciplináris megközelítés szükséges (Orosz-Bíró, 2009),
- Nincs egységes és általánosan érvényű rendszer (Vaeyens et. al 2008).

Motoros képességek mérése

Összefüggés

- a biológiailag érettebb utánpótlás korú játékosok és a maximális futógyorsaság között (Mendez-Villaneueva et al, 2011, Mujika, 2009).

Különbség

- a profi és az amatőr labdarúgók között az aerob, az anaerob, az erő és a 20 és 40 méteres sprint esetében (Rebello et al, 2010).

Nincs különbség

- a profi és fél-profi up. játékosok teljesítménye között (Rebello et al, 2010).

Motoros képességek mérése

- A több kiválasztási rostán átesett labdarúgók sikerességét **nem elsősorban a motoros tényezők határozzák meg** (Williams, 1998).
- A fizikai képességek mellett a pszichés tényezőknek is szerepük van (Orosz, 2008).
- A pszichés tényezők kevésbé határozzák meg a magas szintű teljesítményt (Reilly, 2003).

Pszichés jellemzők

- Mentális állapot kölcsönhatása a teljesítménnyel (Orosz-Bíró, 2009).
- Közös pszichológiai profil (Aidman et. Schofield, 2004).
- Önmegvalósítás igénye (Orosz-Bíró, 2009).
- Megküzdési stratégiák: szorongás, önbizalom, koncentráció stb. (Gyömbér et al., 2012).

Sport(motiváció)

Elit labdarúgók körében

- A **belső motiváció** az egyik legfontosabb (Atkinson & Hilgard, 2005).
- Elsősorban a **belső motivációval** rendelkező sportolók eredményesek (Deci & Ryan, 1985).
- Az **eredményességét a belső motiváció határozza meg** (Garcia-Mas et al., 2010; Csáki et al., 2012).
- Különbségek vannak a különböző utánpótlás korú labdarúgók extrinzik motivációjában (Mladenovic & Marjanovic, 2011).

Posztok közötti különbségek

A kapusok

- különböznek leginkább a többi poszttól a testméretek és a testösszetétel tekintetében (Cossio-Bolanos et al., 2012, Rogan et al., 2011).
- és a mezőnyjátékosok között a leginkább eltérő a teljesítmény, a mezőnyjátékosok posztjai között azonban nagyon sok hasonlóság található (Hughes et al., 2011).
- Eltérő eredményeket kaptak az antropometriai, az aerob-, anaerob állóképesség tekintetében (Evaggelos, 2012).

Célkitűzés

1. A kiválasztást és a tehetséggondozás folyamatát döntően befolyásoló tényezők meghatározása.

Motoros

Pedagógiai

Testösszetétel

Pszichológiai

2. Az akadémiai rendszerben sportoló labdarúgók képességeinek és jellemzőinek meghatározása, összevetése.
3. A posztok közötti különbségek vizsgálata.

Anyag és módszer

A minta jellemzése:

- Labdarúgó akadémiák vizsgálata
- → akadémiái licence minősítő eljárás

Kiemelt akadémia:

- Tanulási feltételek
- Lakhatási – Ellátási feltételek
- Szakmai feltételek
- Intézményi feltételek

5 csillagos (kiváló) → ? kiemelt akadémia (kb. 500-600)

4 csillagos (jó színvonalú)

3 csillagos (kielégítő színvonalú)

nem kap akkreditációt

Alkalmazott módszer

Pedagógiai:

- Zárt kérdések, ahol 1-től 5-ig terjedő attitűdskálán kellett meghatározni a játékosoknak, hogy mennyire értenek egyet az adott állítással (Révész, et al., 2008).
- Kiválasztás
- Tehetséggondozás
- Edző-sportoló kapcsolat

Alkalmazott módszer

Motoros:

- 5m-es, 10m-es, 30m-es sprint fotocellás mérése.
- Helyből távolugrás
- Helyből felugrás
- 20m-es ingafutás

Alkalmazott módszer

Pszichés jellemzők:

- **ACSI-28 (Sportolói Megküzdés Kérdőív)**

Önbizalom, csapásokkal való megküzdés, csúcsteljesítmény téthelyzetben, mentális felkészültség, szorongás, edző általi irányíthatóság, koncentráció

- **CSAI-2**

Kognitív és szomatikus szorongás, önbizalom

- **PMCSQ-2 kérdőív**

Task: kooperatív tanulás, csapaton belüli szerep, fejlődésre való törekvés; Ego: hibázástól való félelem, egyenlőtlen elismerés, csapaton belüli rivalizálás

- **Sport Motivációs Kérdőív**

Külső-és belső motiváció, amotiváció

Alkalmazott módszer

Statisztika:

- **A minta jellemzése**
Leíró statisztika
- **Csoportok közötti különbségek vizsgálata**
Kétmintás T próba, ANOVA (Post Hoc)
- **Változók közötti összefüggések vizsgálata**
Pearson-féle mértékkorreláció
- **A posztokhoz történő tartozás előrejelzése**
Diszkriminancia analízis
- **Szignifikancia érték**
Társadalomtudományokban leggyakrabban alkalmazott 5%-os hibahatár.

Előzetes eredmények I.

TEHETSÉGGONDOZÁS FOLYAMATÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK	Átlag±Szórás
A hozzáállás	4,53±0,77
A kitartás	4,47±0,69
Szülők, család támogatása	3,84±1,21
A jó adottság	3,32±1,15
Vezetőedző, edző hozzáállása	3,11±0,65

Előzetes eredmények II.

CSAI-2	kapus	védő	középpályás	támadó	összes
	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás
Kognitív szorongás	1,60±0,41	1,73±0,60	1,53±0,39	1,59±0,46	<u>1,62±0,49</u>
Szomatikus szorongás	1,65±0,48	1,57±0,39	1,52±0,34	1,50±0,32	<u>1,55±0,37</u>
Önbizalom	3,11±0,52	3,20±0,38	3,23±0,44	3,19±0,41	3,20±0,42

Előzetes eredmények II.

SMS	kapus	védő	középpályás	támadó	összes
	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás
Motiváció hiány*	2,15±1,38	2,0±1,22	1,35±0,63	1,57±0,82	<u>1,73±1,04</u>
Külső motiváció*	3,94±1,03	4,68±1,24	4,61±0,84	4,78±1,24	4,59±1,12
Belső motiváció*	5,15±1,28	5,87±0,82	5,88±0,76	5,98±0,75	<u>5,88±0,88</u>

Előzetes eredmények II.

ACSI-28	kapus	védő	középpályás	támadó	összes
	Átlag± Szórás	Átlag± Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás
Csapásokkal való megküzdés*	2,84±0,69	3,02±0,57	3,05±0,48	2,76±0,67	2,95±0,58
Csúcsteljesítmény téthelyzetben	3,18±0,57	3,31±0,55	3,45±0,44	3,37±0,50	<u>3,35±0,51</u>
Célkitűzés és mentális felkészültség	2,88±0,40	2,96±0,52	2,87±0,49	2,86±0,57	2,90±0,50
Koncentráció	3,18±0,63	3,26±0,45	3,29±0,38	3,2±0,44	<u>3,25±0,44</u>
Szorongásmentesség *	2,97±0,50	2,79±0,72	3,13±0,41	3,00±0,50	2,96±0,57
Önbizalom, teljesítménymotiváci ó	3,27±0,41	3,33±0,41	3,45±0,44	3,33±0,50	<u>3,36±0,43</u>
Edző általi irányíthatóság	3,22±0,65	3,19±0,68	3,21±0,48	3,11±0,50	<u>3,18±0,57</u>

Előzetes eredmények II.

PMCSQ-2	kapus	védő	középpályás	támadó	összes
	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás	Átlag±Szórás
Kooperatív tanulás	3,77±0,96	3,88±0,91	3,91±0,84	3,75±0,92	<u>3,85±0,88</u>
Csapaton belüli szerep*	3,50±0,71	4,04±0,53	4,07±0,59	3,60±0,65	<u>3,90±0,63</u>
Fejlődésre való törekvés*	3,96±0,52	4,23±0,45	4,09±0,59	4,00±0,42	<u>4,11±0,50</u>
Hibázástól való félelem*	2,43±0,58	2,38±0,64	2,60±0,65	2,69±0,69	2,52±0,65
Egyenlőtlen elismerés	3,02±0,53	3,14±0,88	3,26±0,82	3,42±0,79	3,22±0,81
Csapaton belüli rivalizálás	3,30±0,54	3,61±0,78	3,71±0,75	3,48±0,55	3,57±0,70

Előzetes eredmények III.

A többváltozós statisztika 7 esetben mutatott szignifikáns eltérést posztok között:

- külső motiváció,
- a célkitűzés és mentális felkészültség,
- a 10m-es sprint,
- a koncentráció,
- a csúcsteljesítmény téthelyzetben,
- a csapaton belüli szerep és
- a motivációhiány.

Megbeszélés, következtetések

- Kiemelt fontosságú lehet a játékosok megszólítása a kiválasztásban, illetve az edző szubjektív véleménye, az „edző szeme” Williams & Reilly (2000) és Christensen, (2009).
- A család szerepe kiemelten fontos az eddig elért eredményeikben (Budavári 2007, Orosz 2008, Csíkszentmihályi 2010).
- A vizsgált labdarúgók belső motivációs értéke magas, ami megerősíti Deci és Ryan, (1985) elméletét, miszerint az élsportban elsősorban a belső motiváció magas értéke a fontos.

Megbeszélés, következtetések

- Az egyes tényezők egymás kölcsönhatásában fejtik ki megfelelően hatásukat a tehetségek fejlődése során, de a motoros képességek mellett a pszichés tényezőknek is kiemelt szerepük van (Orosz, 2008).
- A posztok képviselői egymástól elsősorban a pszichés jellemzők mentén különböznek (Williams, 1998).
- A kapusok különböznek a legmarkánsabban az összes többi poszttól.
- A sikeres játékosok pszichés jellemzői (profil) közel azonosak.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Q+A

